

KA
ELELE POAKOLU.

Honolulu, Aperila 20, 1881.

Ka Moi o Hawaii!

Hookipa Pamehana ia Kalakaua.

Na Leo Kupinao i ka Mahalo!

HAWAII ME IAPANA.

Ma ke ku ana mai o ka mokushi Kulana-kauhale o Nu Ioka, mai Kapalakiko mai, ma ka po Sabati iho nei. Us laua mai na lono ia makuo no ko lakou Moi Kalakaua oia oia e hoolaha i ka maui o na puu libihiti silika o Iapana.

Ua hauoli makou i ka wehe ae i ko makou papale a kunou aloha aku i oukou me ka hui aku i ka Lahui Hawaii, he

MAUKA KE OLA O KA MOI!

Ua loia ia na kumu hooahouli i kona mana, oia oia ma na oia i mahihini, mamuli o na hookipa pamehana a na poo o na aupuni ana i kipa aku ai. Ua olelo mus makou, aole e nele ana ka loa ana o keia haawina i ko lakou Moi, he mau ano kona e makahiki ia mai ai, aole ma kona kulana Moi wale iho no, aka, ma kona ano hiehie, oloulu, a keonimana oia. Ua haawi ia mai i e na poo Aupuni o Iapana na hookipa hanohano, a ua pika na nupai i ka mahalo i ko lakou Moi. He mea kanuia ole, ma na wahi a pau a ka Moi o Hawaii e maalo aku ai, a e lona oia ma ia ia ka lima akau o ko aloha a me ka puawai oloulu o na poo aupuni a me na mea a pau e launa ana me ia.

Malalo iho nei e ikeia ai na mea e pili ana i ke Alii ka Moi Kalakaua, oia oia ma Iapana. Ke lawe mai nei makou i keia mau mea mai na nupape i pii ia ma ia aiaua a penei:

KA HOEA ANA I IAPANA.

Penei ka hoolaha i keia nupape i—i ka hora 7:30 o keia kakahika, ua hoike ia ae ua ike ia ka mokuahi Oceanic, a ia manawa koke no ua ike aku na piko mawana o na moku o ke awa, oia i ke ike ia aku ia ka welo mai o ka hoo Haiwai ma keiahi kua o mokuahi nei. Ia manawa u a hooehi-wehi koke ae ia na mokuahi a na moku pea ia lakou iho me na hoo, a oia oia o niau ae ana mawana o na moku i hele a ohu-ohu me na hoo, oia no ka manawa i haawi ia mai na pu aloha he 21 e na manawa, a me ka pii ana o na kela a uloua na i-a, e pahala aku ana i ka hookipa aloha i ka Moi Kalakaua.

O na hiohiona o ka Moi o Hawaii he oi, he kikilala puipui maika kona kino, a he nuanu-kona mau helehela. Ua hooahuoli ka Moi iaia iho oia ma ka moana, mamuli o kona oloulu i na mea a pau, a ua loa iaia he mau hoo'alohe lehulehu.

Ua lele aku ke alii ka Moi ma ke keena o ka Adimaraia o ke awa i ka hora 9:30, a malaila i hookipa ia aku ai oia e na poo Iapana o ke kulana kiekie, o na lala o ka oha-na alii, a me ke keiki alii Date. I ka hora 10:45 na haalele iho ka Moi ia Benta no Nogeiyama, me ka hooahanoa o na puu-kona, a he puai puhi ohe kua hoo'aka ae i na leo mele. Ua haama ia ke alanci a hiki i Nogeiyama e ka lehulehu o na kanaka.

Ua ku mai ke alii ka Moi o Hawaii ma nehinei, (Poulima) ma ka hora 8 o ke kakahika, ma ka mokushi Oceanic. I ka hoo'alohe ana ae a ka moku, me ka hoo'alohe ana, aia hoi, us lona koke mai ia na puukuaiahi o na moku kua lehulehu wale, a me ka leo hauoli haawana o na lona manawa mailoua iho o na i-a, o na moku e hekau ana ma ke awa. Ua hele koke ia aku ia ka Moi e ike e ka Adimaraia Nakamuro, a me kahi mau Luna Atipuni nai e ae, a me ka Adimaraia Ruloni, a me kona mau alimoku. Mahope iho, ua kanaku ka Moi maluna o ka waapa alii o ka Emepera, a holo aku ia no ke Keena o ka Adimaraia o ke awa. Malaila, ua hele ae na poo hanohano o ka sina e haawi i na hookipa hooahanoa i ka Moi, a o Mr. R. Irwin kekaiki, ke Kanikela Hawaii ma Iapana. Malaila aku, ua holo ke alii ma ke kela alii a hiki i ka haleali o ke Kuu Makalii, oia oia ke kahua i hoo'alohe ia nana oia oia ma Iapana. Malaila oia i hele ia mai ai e ike e ka Mea Kiekie ke Keiki Alii Pushimi. Ma keia la, Posono ua holo aku oia no Tokiyo ma ka hora 12, ma ke kaa abi, a ua halawai i ka ike e e kolu mau Keiki Alii o Imperiela, a ua alakaia ia aku ia ka Moi a halawai pu me ke Alii ka Emepera. Ua nui ka mahalo ia no keia Moi ma kona mau hanaina, a me na ano o kana mau kamailo ana, a me na hui aloha ana; ua hoike mai ia mau mea a pau he Moi oia e makahiki ia e na aupuni ana e kipa aku ana.

KE ALO ALII.

Ua kaku ae ka Mainichi Shinbon penei:—O ka Moi Emepera, i ukali ia ae e Mr. Toned, kekaiki o na puu Imperiela, ua haalele iho i ka hate alii ma ka hora 9:30 kakahika o ke la S, a hiki aku ia i ke kahua hoo'alohe kua Hibiya ma ka hora 10, ua hiki ae ke alii ka Moi o Hawaii, i ukali ia e kekaiki Kuhina o kona alo, mai ka Enriokwane, a ua halawai a hui pu me ka Emepera maloko o kekaiki hale lola; a loko o ia manawa, ua kani ae ka leo o na mea kani a ka bana. Mahope iki iho, ua holo aku na alii ka Emepera e ka Moi maluna o na fio, i ukali ia aku e na alii Imperiela kiekie Ariagawano-Miya, Higashi-Fushimi-no-Miya, Pushimi-no-Miya, Kita-Shirakawa-no-Miya; na mea hanohano Saryo, ke Kuhina nui, Okuma, Ohi, Terashima, Yamagata, Ito, Kuroda, Yamada, na lala o ka Ahakakamalu alii; Yokodajji, Kuhina o ke alo alii Imperiela, a he mau lala kiekie

o ka oihanā kua, a me ka mea hanohano ke Kuhina o ka alo alii o Hawaii. Ua holo iho aku lakou ma ke kahua paikau, a mahope ua makaiaki ia na puukuaiahi mai kekaiki hale lola mai. Ua haalele iho ka Moi ma ka hora 11:10, me ka haawi ana ae i ke aloha hope i ka Emepera maloko o ka hale lola, a mahope iho, ua haalele iho ka Emepera a hui hoi aku ia no ka hate alii. Ma ka la 7 haawi makana aku ka Emepera i kekaiki mau kupue nani a he mau makana nani e ae i ka Moi o Hawaii. Ua hele aku ka Moi, i ukali ia e ka mea kiekie Imperiela Higashi-Fushimi-no-Miya, e makaiaki i ka hale pai palapala aupuni ma ke kakahika o ka la 7. Ua olelo ia, e haalele mai ana ka mahihini alii no Kina maluna o kekaiki mokuahi Beritania ma ka la 16.

KA MOI O HAWAII.

Ua hoike no ka nupepa Hochi Shinbon, ma ke ahiahi o ka la 5, ua hele kino aku ke kaimahine koke alii, o ka Dajjin, Saeji, a me kekaiki mau Luna Aupuni e ae ma kahi noho o ke Alii ka Moi o Hawaii, a ua malama ia he hoo'alohe, a he mau hana ke-aka hoike alama kekaiki. Ua hoo'alohe he mau leo labana e, ka bana. Ma ka la 6, ua manaoia e he makaiaki ana ka Mea Kiekie ke Alii i ka hale hoikeke aupuni.

Ua manao ke alii ka Moi o Hawaii i haalele iho ia Iapana ma ka la 16. Ua apo aloha ae ka Moi Mikado iaia ma ke awakes o keia la, ma ke ano hui aloha hope ana manawa iho o kona holo ana aku. Ma keia ahiahi, e hiki kino ae ai ka Moi ma kekaiki hauoli hahala e haawi ia ana e ka Luna Nui a me me na lala o ka Hui Mala Free Masons. (Mamuli o kekaiki kumu, aole i haawia ka ana hoolaha.)

MA KA MOANA.

Mawana o na mea i hoo'alohe oia ke lakou Alii Moi ma kana hoo'aka ma ke moana maluna o ka mokuahi Oceanic, a oia e ka-alo ae ana ma ka Meridiana polelei i Honolulu nei, he mau degere hoi ma ka akau aku nei o keia pae moku, ua hui ae ia na hoo-manao pulehio o ke aloha, a halaila mai ia lina e ke Alii a me kona mau hoo'alohe, na kawai kamahoa o Hawaii. A oia lakou e niau loa aku ana ma kela hui, na kuu mai ia na kipona o ke aloha lila maluna o kona hoo'alohe no kona aupuni, kona lahuika-naka, a me kona Moiwahine, ka mea ana i hipoi mau ai i ke aloha, a mamuli o ia mea, ua ulu ae ia na hoo-manao iloko o kona puwai, a puana mai ia i na lalani malalo hoo. Ke puili mai nei makou i keia mau mamala olelo Alii i opua ae mamuli o ke aloha oia maluna o ka hiki hoo'alohe, he aloha hoi no-lo wale no kona Moiwahine, aka, no kona aupuni a me kona lahuikanaka ma o a, a, ke paneaia aku nei e halawai pu me na puwai Hawaii a pau. Ua kaku ia ma ka olelo Beritania, a he ku maoli no hoi i ka nani a me ke aloha, a ua mahole makou e

like me ko makou wahi ike unku, a oia aole makou i ma i ka hui ana i na olelo manawa o neia ano, e kala ia mai ina e nele i ka ike e like me ko ka olelo Beritania.

Kalakaua ia Kapiolani!

Ka Moi o na Paemoku i Kona Moiwahine.

Kakaua maluna o ka Oceanic, Feb. 16, 1881

Ma ka Meridiana o Honolulu,

I ka latitu 33° Lonitu 157° 30'

O ka ike lihi aku i na ae one ma o, Ka ko'u mau maka e ake nei. Me ka pale e hooa hou au ilaila, Mai ae i ka'u upu e ko ole!

O na malu hoo'alohe lehulehu, O ia ae one; he aloha au, A ke hui kuu alo no ka huakai hooe, E nalo na mamu hele auwana.

E kuu aloha e kahi ala, nou ko'u haupu, Me ka lei maila ma kou a-i? O, e hai mai, e ke lei kupiuke imaina, A he pau kuu kokohi ana ia'u?

Ano, o ka hui me oe, he mea hiki eie, Oia ua okia e ke kai nui, E puana aku nae au e ko i'up aloha, He mamolana ko'u e hui hou kama.

O kou aloha me ka manao oiaio, Ke kiai ma ko'u alabele, A ke ike au i ka poepee honua, I makana na'u ia aloha.

HE EPA IA!

Ua kamailo mau ia e na nupepa e ae o kakou nei no na mea e pili ana i ka puu date i hoo'alohe ai e ka Ahalelo hope loa iho nei no na mokuahi o Kina; ua olelo ae ua mau nupepa nei, nolaila mai ka ke kumu nui o ko kakou mau pilikia. E hoo-manao, aole nei, nolaila mai ka ke kumu nui o ko kakou mau pilikia. E hoo-manao, aole nei, nolaila mai ka ke kumu nui o ko kakou mau pilikia. E hoo-manao, aole nei, nolaila mai ka ke kumu nui o ko kakou mau pilikia.

Hoomainoino!

Ua ike makou i kekaiki leta i kaku ia ma Honokaa, Hawaii, e pili ana no ka hana weliweli a kekaiki mau makai i kekaiki kanaka i oleloia ua pupule. Ua makimakeia ua pupule nei e lawe mai i Honolulu nei ma ka la 2 o Aperila, maluna o ke kua Kanikeaoli, a ua lawe ia mai ua pupule nei ma ke awa e kekaiki mau makai elua. Ua hanohoa ia oia a paa loa me ke kaula, a ua hele a moku'oku ka iji a me ka to, a he manaoia ke unna aku. O kekaiki piko o ke kaula, ua hanohoa ia na lina, a o kekaiki piko i ka omuku o ka noho, o kekaiki makai, a he lina kela ilalo, aole e nana ia, e kano maoli ana. Ua hele oia a okilou i ka lepo a kolu puua, a o kona wahi sahu wale no he wahi palu weliweli. Aole i holo mai ka moku ia ahiahi, a ua hoihoi hou ua mau makai nei i kela kanaka me ka nani. A iko lina kamailo ia ana aku no ka hoo-manoino, na hoo-manakea mai lona. Ua ikeia keia hana e kekaiki poe lehulehu, wahi a ka leta.

Iua he oiaio keia, alaila, he mea pono e nana aku na mana nui o ka oihana makai; he oiaio, he hewa nui kai kuu maluna o keia mau makai, a me ko laua poo ma ka oihana. He hana ino maoli keia e pii ai ka wela o ka puu-wai aloha hoakanaka, a i oi loko aku ma keia, he mau makai, he mau kanaka i manaoia o ka maluhia a me ka malahi o ke kino o ke kanaka ka laua e malama. Eimi aku ana makou i keia mea, a ina paa lo, alaila, e koi aku ana makou e hoo'alohe lona no nei hana hoomainoino; a ke mea pono i na Luna Makai e makuala ma keia mea.

HOIKE MA KE AKEA.

Ua loa ia'ia ka hanohano e hoike aku ma ke akua ma ko'u ano he Komite Kukuila Halemai, oia na hale i kaku ia ma Kalakaua.

Eia ka nui o na hale, 2 hale e noho ai na mai, 1 hale lohi i oia i e na rumi ekolo, I rumi kaka, 1 rumi no ka mea kiai hale, a 1 rumi auu no na mai.

Na lilo a pau. Ka aku kamans \$800, ka eli ana i ka lala manawa \$12. Huina pau loa, \$812. Ka poe kokua mai.

Moiwahine Kapiolani, \$200, Ahahui Poo la \$312, Hui Opiope \$300. Huina pau o na loa, \$812. Keia ka'u hoike oiaio no keia hana nui i ike mai ka poe a pau i koku ma keia mea. Ua hana au i keia mea ka malama pono i ka hana. Owau no ka oukou kuuwa hoo'alohe me ka hanohano.

HENRY WATERHOUSE.

Ke Kahua Hoomalu Mai ma Kahakaana!

Ke lina Kuppapu. O kahi i hoo'alohe ia i wahi e lamai ia ai kino o ka poe i haalele mai i keia oia ana, aia ia ma kahi ano kiekie ike oia ana, a oia no hoi ka hoolina ma i ka A. D. 1875 paha. O keia kahi olelo ia ae he wahi booe na kino moe lopo pii mai ia. hoi ka papai a makiki aku ia i na huna lilihi o ke kino. He olelo oiaio ole keia, oia, ke lohi he nei ko'u ma la manae aole loa au i ike i ka pii iki ana mai a ke lei a hoolana e i na kuppapu, a pii pu mai hoi me ka papai, he ole loa no.

Owau kekaiki i manno kuhihewa, oia, ko'u wa aole i hiki mai i kahi nei he wahi kuu pono ole loa keia no ke kuu ana i na kino make mamuli o ka lona ana he mau kapuni 2 a 3 wale no ke hoo'alohe o ka lura e paeli ia ai i lamai iho ke kino o ka mea i make, a mamuli aanei eia papai e lona ai he mau ea ino mai na hana, a mahope lilo ia mau ea ino i kumu hoo'alohe i ka ea e pahala ana maluna o ka sina hoo'alohe, a oia kekaiki o na kumu a'u i hoo'alohe ai maloko o ka palapala hoo'alohe ma ka Hoolina-Moi i kaku inoa ia aie e na inoa he 300 a oi. Eia nae nohe oiaio oia manao paha, eia ka auaei he wahi kupo loa ia o ke kumu ana i ka poe make, a aole no hoi he wahi mea a hoo'alohe iki mai i ka ea e uhoia nei i wana o makou.

Ia'u i hiki mai ai aole no i ano kuhukohu lina kuppapu na wahi ia, oia, aole i wana ea ae na pine o na pa e hoo'alohe ana i na he aka, i keia mau la he ano lina maoli no Kawahala a no ka pa lina Katolika paha, ka hoo'alohe ke ike aku, oia, ua lehulehu na pa pine i kaku ia ma me na papa hoo'alohe. I keia mau la no, hoi ke hoo'alohe ia nei kekaiki hoo'alohe oia wahi ia i ke one i lona he manaoia kupo, a hiki aku ke hoo'alohe o na lila i ka 3 a 4 kapuni, nolaila, he mea pono ka hoo'alohe ma na makamaka i ke ole i nei wahi, a manao hoi he olelo na olelo ma, e hoo'alohe lona ma manna kuhihewa, oia, eia no na kino moe lopo o keia mau hoo'alohe ke waho nei he ka hoo'alohe ole i e ke kai pii, a makiki ole ia hoi e ka pupai. Aole no hoi he mea mai o na kupa a lilo i mea inoia.

Ua hiki aku paha na kino i lamai ia i ka haneri iwakaha a oi, ma keia lina, a ke mau nei no lakou ma ko lakou mau wahi i lona ia ai me ka hoo-manano ole ia o ko lakou mau he.

A keia puile ae.

MURRAY MA.
NA MEA HANA KAA LEALAA, A ME NA KAA UKANA, Sola 10, Aianui Moi, mauka mai o na Hanalei.
Na mea hana a MARRA a puu me ka puu loa. Ke KAPILA KAAKAU LEO, ka oi o ka MEKILA ka o me aole hana e lei a puu e hoo'alohe iho me ke Kuppapu, a hoo'alohe ana ma lona e hoo'alohe i na hoo'alohe ana na kapuni o ka lila, e ke puu ole, aole e hoo'alohe.
Ka Hana Hoo'alohe i na Kaa ke Eleu, a me ka Hikiwale Loa, a no ka UKA Hahaia Loa, DALA KUIKE kipa mai ia maua. n3